

BİR KÖPEKTE TRAVMATİK MİYAZİS OLGUSU

Armağan Erdem ÜTÜK

¹Fırat Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, 23119 Elazığ-TÜRKİYE

Geliş Tarihi: 25.05.2005 Kabul Tarihi: 13.12.2005

ÖZET

İzmit'te iyileşmeyen meme lezyonu bulunan bir köpekte travmatik miyazis vakası saptanmış ve enfeste bölgeden 10 adet canlı larva toplanmıştır. Mikroskopik inceleme sonucunda larvaların *Wohlfartia magnifica*'nın üçüncü dönem larvası olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Wohlfartia magnifica*, Travmatik miyazis, Köpek.

ABSTRACT

Traumatic Myiasis in a Dog

Traumatic myiasis was determined in a dog with unhealed mammal lesions in İzmit. Ten living larvae were collected from the infested region. During microscopic examination, the larvae were identified as third stage larvae of *Wohlfartia magnifica*.

Key words: *Wohlfartia magnifica*, Traumatic myiasis, Dog.

GİRİŞ

Miyazis, bazı *Diptera* larvalarının insan ve hayvanların dokularında ve doğal boşluklarında parazitlenmeleri, belirli zamanlarda konağın ölü ve canlı dokuları ile beslenmeleri ve buralarda lezyonlara sebep olmaları şeklinde tanımlanmaktadır. Hayvanlarda parazitlenen *Diptera* larvaları zorunlu ve isteğe bağlı parazit olarak ikiye ayrılmaktadır. Zorunlu olanlar sadece yaşayan omurgalıların vücudunda gelişirler. İsteğe bağlı olanlar ise kadavra, bozuk sebze, dışkı, lağım suyu vs. gibi çürümüş organik maddeler üzerinde gelişebildikleri gibi bir hayvanın vücudunda da gelişebilirler. Larvalar deride, deri altında, deri altı yumuşak dokularda, ağız, mide, bağırsak, ürogenital sistem, burun, kulak ve gözde parazitlenebilmektedir (1, 2).

Hastalık genellikle mevsimsel olarak ortaya çıkmaktadır. Sinekler İlkbahar sonları ile Yaz başlarında tabiatla görülür ve yaz ortalarında sayıları en yüksek seviyeye ulaşır. Yazın sıcak ve kurak günlerinde ise sayıları oldukça azalırken, yağışlı geçen Yaz günlerinde, Sonbahar başlangıcında ve Sonbahar yağmurlarından sonra sayıları artmaktadır. Larval enfestasyonlara en çok Haziran-Temmuz aylarında rastlanmaktadır (2).

Deri miyazisinin patogenezi yumurtaların bırakılması ve larvaların açığa çıkması ile başlamaktadır. Larvalar canlı dokularla beslenmeyip, ölü hücrelerle, eksudat ve sekretle beslenmekte, yaptıkları irritasyon ve salgıladıkları enzimler hücre tabakalarında yıkılmaya neden olmakta ve eksudasyon uyarılmaktadır. Larvalar kısa bir süre

içerisinde subcutisi delerek epidermise ulaşır. Larvaların çıkardıkları enzimler ve lezyonlarda oluşan toksik maddeler zamanla emilerek hayvanlarda intoksikasyon, septisemi, şok, histolizis ve sekonder enfeksiyonlar sonucunda ölüme neden olur (1, 2).

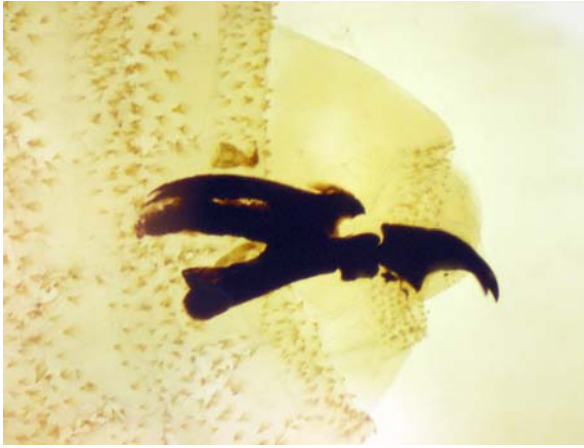
OLGU SUNUMU

İzmit'teki bir Veteriner Kliniğine getirilen pointer cinsi av köpeğinin meme bölgesindeki lezyon muayene edilmiş, lezyonlu bölgedeki larvalar uygun bir şekilde toplanmış (Şekil 1) ve gerekli tedaviye başlanmıştır. Laboratuvara getirilen larvalar petri kutusuna konulmuş ve üzerine %70'lik sıcak etil alkol dökülmüştür. Tespit işleminden sonra larvalar soğutulmuş ve içerisinde %70'lik etil alkol bulunan şişelere alınmıştır. Küçük bir bistüri ile birkaç yerinden delinen larvalar, içerisinde %30'luk potasyum hidroksit bulunan petri kutularında şeffaflanmaya bırakılmıştır. Şeffaflanan larvaların tür ve dönemini belirleyen morfolojik özelliklerini verecek kısımları stero mikroskop altında diseke edilmiştir. Larvalara ait bölümler preparatın uzun süre bozulmadan muhafazasını sağlayan CM Medium ile lam üzerine monte edilmiştir. Hazırlanan preparatlar mikroskopta incelenerek, ilgili literatürler ışığında tür tayini yapılmıştır (2, 3).

Yapılan muayene sonucunda larvaların *W. magnifica*'nın üçüncü dönem larvaları olduğu tespit edilmiştir (Şekil 2, 3).

Şekil 1. Larvalar uzaklaştırıldıktan sonra lezyonlu bölgenin görünümü

Şekil 2. W. Magnifica'nın üçüncü dönem larvalarının Pharyngeal Sceleton'unun (x 64.9) görünüşü

Şekil 3. W. Magnifica'nın üçüncü dönem larvasının Posterior Stigmatı'nın (x50.7) görünüşü

TARTIŞMA

Dünyada travmatik miyazise sebep olan sinekler *Diptera* dizisinde, *Calliphoridae* ve *Sarcophagidae* ailelerinde bulunmaktadır. Bu ailelerdeki miyazis etkenlerinden zorunlu parazit olanlar canlı konaklarının üzerlerinde ya da içinde yaşarken, isteğe bağlı parazit olanlar ise ölü konakların üzerinde yaşamaktadırlar. Miyazis evcil hayvanlarda ciddi sağlık problemlerine yol açmakta ve önemli ekonomik kayıplara neden olmaktadır (1-3).

Hastalıktan en çok etkilenen çiftlik hayvanları koyunlar olmasına rağmen, hastalığa sığır, keçi, at, deve, kedi, köpek, tavşan, kirpi, kaz, hindi, leylek ve balık gibi bir çok evcil ve yabani hayvanda da rastlanmaktadır (2-11).

W. magnifica larvalarına atlarda ve koyunlarda vulva bölgesinde, dişi develerde genital bölgede, insanlarda orotracheal bölgede ve kazlarda kanat bölgesindeki lezyonlarda rastlanmıştır (4, 5, 12, 13).

Elazığ yöresinde yapılan bir çalışmada dişi koyunların kuyruk bölgesinde, erkeklerin tırnak arasında, dişi sığırlarda perineal bölgede, bir erkek sığırın gözünde miyazis vakaları gözlemlenmiş ve lezyonlu bölgelerden toplanan larvaların %98.08'inin *W. magnifica*, %1.92'sinin ise *L. sericata* türünün larvaları olduğunu bildirilmiştir (10). Aynı yörede yapılan bir başka çalışmada ise travmatik miyazisli 18 köpek incelenmiş ve elde edilen larvaların tamamının *W. magnifica* türünden olduğu bildirilmiştir (14).

Bu çalışmada enfekte köpekten toplanan larvaların tamamının *W. magnifica* larvaları oluşu daha önce yapılmış araştırmaların sonuçları ile örtüşmekte ve ülkemizdeki primer miyazis etkeninin *W. magnifica* olduğunu doğrulamaktadır. Miyazis, hayvanlarda önemli bozukluklara ve ekonomik kayıplara neden olmaktadır. Bu nedenle, miyazis vakalarının önlenmesi ve minimum düzeye indirilebilmesi için ülkemizin çeşitli bölgelerinde hastalığa neden olan sinek faunasının belirlenmesi, hayvan yetiştiricilerinin konu hakkında bilinçlendirilmesi, sinek mücadelesi yapılması, hastalık etkeni olan sineklerin üremesinde büyük öneme sahip olan kavruların ve diğer organik maddelerin usulüne uygun olarak muhafazası ve imhası, çöplerin açıkta bırakılmaması, hayvanların bakım ve besleme şartlarının düzeltilmesi, uygun tedavi ve koruma yöntemleri geliştirilmesi, hastalığın yaygın olduğu mevsimlerde hayvanların sık sık kontrol edilerek mevcut yaraların mümkün olan en kısa süre içerisinde tedavi edilmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Kettle DS. Medical and Veterinary Entemology. CAB International, Wallingford, UK. 1990.
2. Zumpt F. Myiasis in Man and Animals in the Old World. Butterworths & Co. Ltd., London. 1965.
3. Şaki CE, Elazığ ve Çevresinde Koyun, Keçi ve Sığırlarda Eksternal Myiasis Etkenlerinin Yayılışı ve Gelişmeleri (Doktora tezi). Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Elazığ, 1996.
4. Farkas R, Hall MJR. Prevalence of traumatic myiasis in hungary: a questionnaire survey of veterinarians. Vet Rec 1998; 143: 440-443.
5. Farkas R, Kerpes G. Traumatic myiasis of horses caused by *Wohlfartia magnifica*. Acta Vet Hungarica 2001; 49: 311-318.
6. Dinçer Ş, Yıldız K, Nalbantoğlu S. Türkiye’de develerde ilk *Cephalopina titillator* (Diptera: Oestridae) larvası. Türk Parazitoloji Dergisi 2000; 24: 311-312.
7. Samsar E, Güzel N, Karaer Z, Yavru N ve Ark. Köpek gözünde *Calliphora vomitoria* olgusu. Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi 1986; 2(1): 167-170.
8. Altınöz F, Dik B. Bir tavşanın (*Oryctolagus cuniculus*) sekumunda bulunan *Calliphora vicina* (Diptera: Calliphoridae) larvaları. Türk Parazitoloji Dergisi 2001; 25: 377-379.
9. Farkas R, Szántó Z, Hall M. Traumatic myiasis of geese in Hungary. Vet Parasitol 2001; 95: 45-52.
10. Al-Khalidi NW, Shareef AM. Myiasis in a Turkey. Avian Dis 1985; 29(4): 1235-1238.
11. Bristov GA, Berlanda B, Fossa SA. A first case of myiasis in fish. J Parasitol 1990; 76: 256-257.
12. Valentin A, Baumann MPO, Schein E, et al. Genital myiasis (Wohlfahrtiosis) in camel herds of Mongolia. Vet Parasitol 1999; 73:335-346.
13. Çiftcioglu N, Altıntaş K, Haberal M. A case of human orotracheal myiasis caused by *Wohlfahrtia magnifica*. Parasitol Res 1997; 83(1): 34-6.
14. Şaki CE. Elazığda Köpeklerde tespit edilen travmatik myiasisler. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2004; 18(1): 29-33.